

TURVALLISUUDEN TUTKIMUS

Tieteenalat ja monitieteisyyden lähtökohtia

Sirpa Virta

Kirjoittaja on Tampereen Yliopiston ja Maanpuolustuskorkeakoulun dosentti

ABSTRACT

Security research: Disciplines and points of departure of multidisciplinary security research – article discusses the common scientific, theoretical and conceptual roots of political science, administrative science, international relations and military science in the fields of security research. The first challenge for multidisciplinary research is to find and agree the basic common concepts which could be applicable for empirical research in most disciplines. The article deals with the “Polizeywissenschaft” as an illustration of the roots of the current curricula of security management and governance, tailored for Finnish senior police officers, at the School of Management, University of Tampere. It is argued that the common concepts are state, administration (and governance) and order. Today, one of the important concepts is legitimacy (of, for instance, state building, capacity building, order and peace keeping). The article suggests that the concept of public value could be applicable for multidisciplinary security research, for instance in order to examine the outcomes of multiagency cooperation between the police, military and other authorities.

JOHDANTO

Turvallisuuden tutkimuksen tarpeesta, sovellettavuudesta ja hyödynnettävyydestä, samoin kuin sen tieteellisyydestä tai akateemisuudesta, on käyty jonkin verran keskustelua Suomessa viime vuosina. Keskustelu on ollut lähtöisin hallinnon tarpeista, sektoritutkimuksen uudistamisesta ja koulutuksen kehittämistarpeista eikä niinkään tiedeyhteisöstä. Tutkimukselle on asetettu tavoitteita mm. Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa (2008) ja Yhteiskunnan turvallisuus –strategiassa (2010) sekä Kansallisen turvallisuustutkimuksen strategiassa (2009). Pragmaattiset reformit, ohjelmat ja kehittämishankkeet lähtevät yleensä siitä, että on olemassa turvallisuus ja turvallisuuden tutkimus, kun tieteellisen tutkimuksen lähtökohtana on tieteenalan teorioiden ja käsitteistön mukainen turvallisuus ja turvallisuuden tutkimus liittyy tieteenalan, esimerkiksi sotatieteiden, kansainvälisten suhteiden, valtiopoliitin, hallintotieteen, sosiologian, sosiaalipolitiikan tai kriminologian, tutkimustraditioon ja kenttään. Yhtä turvallisuutta ja turvallisuuden tutkimusta ei siten voi olla, mutta aidosti monitieteistä turvallisuusien eri puolien, ulottuvuuksien, ilmi-

öiden ja keskinäisriippuvuuksien tutkimusta voi ja sitä tarvitaan (esimerkiksi Suomen Akatemia edellyttää tutkimusprojekteilta ja ohjelmilta aitoa monitieteisyyttä).

Soveltavan ja ns. loppukäyttäjille (hallinto, poliittinen päätöksenteko, markkinat ja liike-elämä, yksilö) hyödyllisen turvallisuuden tutkimuksen pohjaksi ja rinnalle eri tieteenalojen perustutkimus muodostaa perustan, jota voidaan tulevaisuudessa vahvistaa monitieteisillä laajapohjaisilla kansainvälisillä tutkimushankkeilla. Globaali, eurooppalainen ja kansallinen kehitys edellyttää globaalia, eurooppalaista ja kansallista kokonaisvaltaista, verkostoitunutta ja koordinoitua turvallisuuden hallintaa (security governance), mutta tässäkin kokonaisuudessa on paljon eri tason ja kansallisesti eri poliittisen painoarvon omaavia turvallisuuskysymyksiä, jotka on tutkimuksessa kyettävä tunnistamaan ja erottamaan analyttisesti. Vaikka ns. laaja turvallisuus – käsite (ks. esim. Laitinen 1999) on hallinnolle ja politiikalle käyttökelpoinen ja monien tutkijoidenkin laajalti omaksuma, sen kaikenkattavuus ja läpäisevyys ja itseensä legitimoiva voima voi johtaa sen merkityksen (analyttisenä työkaluna) vähenemiseen ja sen tuottamien strategioiden legitimitietin kyseenalaistamiseen. Toisaalta on selvää, että globalisaation myötä turvallisuuden hallinta edellyttää valtiollista viitekehystä laajempaa näkökulmaa. Haasteeksi muodostuu miten näitä laajoja ja kompleksisia näkökulmia ja viitekehyksiä voidaan operationalisoida yhteiskunnallisesti ja kansainvälisesti.

Tämä artikkeli on puheenvuoro turvallisuuden perustutkimuksesta, lähitieteiden (valtio- ja hallintotiede, kansainväliset suhteet ja sotatiede) yhteisistä juurista ja monitieteisyyden lähtökohdista.¹ Otsikossa ja tekstissä käytetään turvallisuuden tutkimus -termiä yksikössä edellä mainituista huomioista huolimatta, koska se on vakiintunut hallinnon ja tutkijoiden puheeseen ja vastaa hyvin pitkälti kansainvälistä terminologiaa. Vaikka artikkelin alaotsikossa puhutaan tieteenaloista tarkoituksena on tarkastella erityisesti valtio- ja hallintotieteen, kansainvälisten suhteiden ja sotatieteen alojen eräitä teoreettisia ja käsitteellisiä lähtökohtia. Muissakin yhteiskuntatieteissä kuten esimerkiksi kriminologiassa ja sosiologiassa on viime vuosikymmenen aikana ollut nähtävissä yhteneväistyvää, pitkälti kansainvälisten suhteiden turvallisuustutkimuksesta peräisin olevaa turvallisuuskäsitteistön ja teoreettisten elementtien käyttöä. Teknologia ja insinööritieteet, oikeustiede, filosofia, psykologia ja kasvatustiede ja muiden tieteenalojen turvallisuuteen ja sen tutkimukseen liittyvä problematiikka rajataan tässä yhteydessä pois, vaikka nämä ovatkin mukana mm. Suomen Akatemialle laaditussa monitieteisessä turvallisuuden tutkimuksen ohjelma-aloitteessa (2010).

1 Virike artikkelin kirjoittamiseen on ollut 2010 laadittu turvallisuuden tutkimuksen ohjelma-aloite Suomen Akatemialle. Aloitteen valmisteluprosessissa oli mukana lähes 100 henkilöä, ja organisaatioita aloitteentekijöiksi tuli 27 (joista 10 yliopistoa, ml. Maanpuolustuskorkeakoulu). Valmisteluprosessi käynnistyi kesäkuussa 2010 sektoritutkimuksen neuvottelukunnan turvallisuustutkimuksen jaoston aloitteesta Kansallisen turvallisuuden tutkimuksen seminaarin yhteydessä järjestetyssä työpajassa. Suomen Akatemian hallitus päättää uusista ohjelmista kokouksessaan lokakuussa 2011.

Syy siihen, että politiikan tutkijana ja hallintotieteilijänä olen kiinnostunut sota-tieteistä – siltä osin kuin ne erityisesti johtamisen, strategian, viranomaisyhteistyön ja nyttemmin turvallisuuden osalta näyttävät olevan varsin lähellä turvallisuushallinnon oppiainetta (Tampereen yliopistossa) ja sen tieteellisiä juuria ja tieteenalaidentiteettiä – on käytännöllinen; alaviitteessä mainitun Suomen Akatemialle laaditun ohjelma-aloitteen valmistelun vetämisen lisäksi vastaväittäjänä toimiminen Vesa Val-tosen operaatiotaidon ja taktiikan alan Turvallisuustoimijoiden yhteistyö –väitöskir-jalle² kesäkuussa 2010.

Käytän tässä artikkelissa turvallisuushallinnon tieteenalaidentiteettiä esimerkkinä siitä, miten näiden lähitieteenalojen elementit ja teoreettiset näkökulmat voivat muodostaa yhteistä teoria- ja käsitte pohjaa turvallisuuden tutkimukselle. Turvallisuushallinto on ollut hallintotieteen osa-alueena ja oppiaineena Tampereen yliopistossa vuodesta 1998. Maisteriohjelma on sisäasiainministeriön rahoittama poliisin päällystötutkinnon suorittaneille tarkoitettu räätälöity koulutus, josta on kesään 2011 mennessä valmistunut 97 hallintotieteen maisteria turvallisuushallinto pääaineena. Maanpuolustuskorkeakoulussa sotatieteiden maisteriopinnot ovat myös avautumassa siviiliopiskelijoille laajemmassa mittakaavassa syksyllä 2012. Turvallisuuden ja kriisinhallinnan problematiikka liittyy etenkin sotilaspedagogiikan opintoihin.

KÄSITE JA SEN MERKITYS

Opiskelijoille korostetaan käsitteen määrittelyn merkitystä tutkielmien ja opinnäyt-teiden ohjausvaiheessa, koska tieteellisen tutkimuksen yksi perussääntö on käytettävien käsitteiden mahdollisimman eksakti määritteleminen. Käsite on yksi ”kaiken tieteellisen ymmärtämyksen suuri väline”, jonka merkitys oivallettiin Platonin Valtio –teoksen ilmestymisen aikoihin noin 388 eKr. ”Oikean käsitteen” löytäessään tutkija saattoi myös ymmärtää sen todellisen olemuksen, ja tämä taas näytti tarjoavan tien sen tietämiseen ja opettamiseen, miten elämässä ja ennen kaikkea kansalaisena toimitaan oikein. Sen vuoksi tiedettä antiikin Kreikassa harjoitettiin, politiikkaa var-ten. (Weber 2009, 44; alkuteos *Wissenschaft als Beruf* 1919).

Turvallisuuden tutkimuksesta (sen tarpeesta, soveltamisesta tai hyödynnettävyydestä) käytävässä keskustelussa argumenttia perustetaan harvoin tietenteoriaan tai yleisemmin tieteellisen tutkimuksen reunaehtoihin. Kyse ei ole esimerkiksi työnjaosta, jonka mukaan tieteellistä tutkimusta tehdään yliopistoissa ja soveltavaa tutki-muslaitoksissa, tai siitä, että tohtorikoulutuksen saaneet tutkijat tekevät tieteellistä tutkimusta, vaan siitä, millaista tieteellinen tutkimus on luonteeltaan. Vakiintuneen määritelmän mukaan perustutkimus on ”omaperäistä uuden tieteellisen tiedon et-

2 Vesa Val-tosen operaatiotaidon ja taktiikan väitöskirja Turvallisuustoimijoiden yhteistyö tarkas-tettiin julkisesti Maanpuolustuskorkeakoulussa 11.6.2010.

sintää ilman ensisijaista pyrkimystä käytännön sovelluksiin” ja soveltavat tutkimus on ”myös omaperäistä uuden tieteellisen tiedon etsintää mutta se eroaa perustutkimuksesta siten, että tutkimuksen tuloksen odotetaan välittömästi palvelevan myös jotain käytännön elämän päämäärää” (Rolin 2006, 24).

Max Weber erottaa Tiede ammattina ja kutsumuksena –kirjoituksessaan tieteen ja politiikan tehtävät toisistaan. Tiede voi antaa vain ajattelun menetelmiä, välineitä ja koulutusta. Tieteeltä kuitenkin odotettiin luonnontieteiden syntyvaiheessa vielä enemmän, ja historiassa tiede on valjastettu aina palvelemaan edistystä. Weberin huomiot lähes sadan vuoden takaa ovat relevantteja edelleen: ”*Dosentti ei saa tuoda politiikkaa luentosaliin*” (Weber 2009, 50) ja ”Tiedemiesten laatu taas ei ole mitattavissa, ja kun on kysymys rohkeista uudistajista, se on usein – luonnollista kyllä – myös kiistanalainen.” (Weber 2009, 32). Tiede ja politiikka ovat arvovapausteessin takia maailman eri puolia; tiede pidättäytyy kertomasta, mitä maailmalle tulisi tehdä. Se on politiikan tehtävä. Hallinto on sen toimeenpanija. Weberiläinen vaatimus tutkimuksen arvovapaudesta on juurtunut länsimaisten yhteiskuntatieteiden metodologiaan. Sen mukaan tutkijaa toki sitoo hänen oma tiedonintressinsä, joten siinä mielessä tutkimus ei voi olla koskaan vapaata arvoista, mutta siitä huolimatta tutkimuksessa ja tieteessä itsessään ei pidä esittää tutkijan omia arvoarvostelmia eikä suosituksia maailman parantamiseksi. (emt, 9).

Tämä ei tarkoita, että tiede ja tutkimus eläisivät irrallaan, tai etteivätkö tutkijat ja tieteelliset tulokset ja argumentit olisi hyödyllisiä ja sovellettavia käytäntöihin niin hallinnossa, politiikassa kuin arkielämässäkin. Kyse on käytännössä usein siitä, että tieteen tulosten perusteella kyetään esittämään vaihtoehtoja, esimerkiksi ennakointia tai turvallisuusvaikutusten arviointia varten. Tieteellisen tutkimuksen ja normatiivisuuden välisen suhteen ratkaisuksi on ehdotettu, että suositukset tulisi antaa hypoteettisina siten, että arvioidaan vaihtoehtoja, seurauksia ja mahdollisuuksia ja jätetään valinta päättäjille ja viranomaisille. Kun suositukset ovat alistaisia kuvailulle, analyysille ja ymmärtämiselle, toteuttajat pystyvät itse määrittelemään ja arvioimaan esimerkiksi strategian todennäköisiä seurauksia. (Hawkesworth 1992, 295).

Turvallisuuskäsitteistöä tarkastellaan artikkelissa lyhyesti. Yhteinen tai yhtenäisen käsitteistö helpottaa monitieteisen tutkimuksen toteuttamista, mutta ellei se ole mahdollinen, tarvitaan käsitekarttoja ja ”sopimuksia” siitä, mistä turvallisuudesta milläkin tieteenalalla on kyse; mitkä ovat sen keskeiset määrittäjät ja elementit. Käsitekarttoja on tehty jonkin verran (esim. ns. laajenevan turvallisuuskäsityksen kehikko, Niemelä 2000). Kartoilla, sopimuksilla ja määritelmillä ei kuitenkaan sementoida mitään vaan ne elävät ja niiden tuleekin elää aina uusien tutkijoiden uusien turvallisuustulkintojen ja empiiristen tutkimusten myötä. Tieteellinen vuoropuhelu on elinehto aina, mutta erityisesti monitieteisessä tutkimuksessa. Weberin mukaan ”Koko tieteellisen työn mielekkyys perustuu siihen, että tieteen on muihin vastaavanlaisiin kulttuurin *perusilmentymiin verrattuna alistuttava ja uhrauduttava sille,*

että jokainen tieteellinen täyttymys merkitsee uusia kysymyksiä ja sen päämääränä on tulla ylitetyksi ja vanhentua.” (Weber 2009, 39).

Yhteiskuntatieteissä turvallisuuskäsitteistön luonteeseen vaikuttaa myös se, mihin tieteelliseen traditioon valittu käsite perustuu. Turvallisuus on myös sisäisesti ambivalentti, paradoksaalinen, käsite; sen konnotaatiot voivat olla positiivisia tai negatiivisia riippuen tutkijan tieteellisistä lähtökohdista ja näkökulmista. Turvallisuus valtioon kytkettynä käsitteenä kantaa esimerkiksi vastakkaisten valtiokäsitysten seurauksia. Valtion ja vapauden suhde on valtion (ja turvallisuuden) ristiriitaisen olemuksen ehkä merkittävin teoreettinen dilemma. Rajoittaako valtion pakkovalta vapautta vai mahdollistaako valtio vapauden? Onko vapaus vapautta jostakin vai vapautta johonkin? (Virta 2007, 13). Tuija Pulkkinen tiivistämänä: ”Liberaalille traditiolle valtio merkitsee pakkoa ja kansalaisyhteiskunta vapautta, hegeliläiselle traditiolle valtio vapautta ja kansalaisyhteiskunta pakkoa” (1989, 112). Valtiokäsityksellä on siten suuri merkitys analyysin kululle ja lopputulokselle.

Ymmärtääksemme valtiota ja sen tehtäviä koskevia mielipiteitä on tarkasteltava sitä implisiittistä kaksoisroolia, joka tekee valtiosta ristiriitaisen ja teoreettisestikin kiistanalaisen kohteen. Valtio on olemassa ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden takaamiseksi. Ellei Hegelin tapaan pidetä valtiota itsetarkoituksena voidaan olla yhtä mieltä siitä, että turvallisuustehtävä on valtion perustehtävä. Tärkeimpiä valtioteorioita ovat tässä suhteessa Hobbesin näkemys Leviathanista, absoluuttisesta valtiosta ihmisten ja omaisuuden turvallisuuden takaajana, ja Locken Tutkielma hallitusvallasta, jonka mukaan ”Suurin ja pääasiallinen tarkoitus liityttäessä valtioksi ja asetuttaessa hallittaviksi on siis omaisuuden suojeleminen”, mutta jossa omaisuus ymmärretään laajasti paitsi aineellisen omaisuuden myös itsen omistamisen eli vapauden näkökulmasta”. (Hobbes 1651; suomennos 1999, ja Locke 1689; suomennos 1995). (Virta 2007, 11–13.)

Leviathanin tulkinnat valtion nykyisten tehtävien yhteydessä, erityisesti terrorismin torjunnan kontekstissa 2000-luvulla, tuovat kiinnostavalla tavalla esiin siihen liittyneiden assosiaatioiden ja mielikuvien ristiriidat. Ericson (2007) vertaa raamatullista Jobin kirjan Leviathania, merihirviötä, ja Hobbesin luomusta keskenään päätyen siihen, että jälkimmäinen on liberaalin sosiaalisen mielikuvituksen tuotteena ”parempi” tai toivottavampi konstruktio kuin edellinen. Hänen mukaansa valtio, määriteltessään uusia vihollisia ja kriminalisoidessaan ja jopa demonisoidessaan niitä, muuttaa itseään kohti hirviömäistä olemusta ja hylkää hobbesilaisen valtion ajatuksen suojelella kaikkia yhteiskunnan jäseniä (Virta 2007). Valtion ambivalenttiutta on valtioteorioissa käsitelty monesta näkökulmasta, ja klassikot Platonista Hobbesiin ja Locken ovat saaneet runsaasti tulkintoja. Tässä yhteydessä toinen esimerkki on Castel’ilta (2007), jonka mukaan Leviathanin, Hobbesin absoluuttisen valtion tarkoitus on ihmisten ja omaisuuden suojeleminen, mutta koska se edellyttäisi kaikkien ihmisten olevan hyveellisiä ja rikkeettömiä, se on käytännössä mahdotonta. Valtio ei voi näin ollen taata täydellistä suojelelta tai turvaa, mistä syystä tarvitaan mm. oikeuslaitosta, poliisia ja muita turvallisuusviranomaisia. Kaksoisroolissaan valtio yhtäl-

tä suojelee kansalaisia ja heidän vapauttaan ja toisaalta rankaisee heitä ja vie heidän vapautensa. Valtion itseintressi puolestaan liittyy valtion omaan säilymiseen, yhteiskuntajärjestyksen ja poliittisen järjestelmän pysyvyyteen sekä sisäistä että ulkoista uhkaa vastaan. Tässä yhteydessä valtion ja sen kansalaisten edut voivat olla myös vastakkaiset, vaikka ne tavallisesti ovatkin yhteneväisiä. (Virta 2007, 13).

Ajankohtaisena esimerkkinä tästä valtiokäsitteistön näkökulmasta voidaan tarkastella Afganistanin tilannetta. Valtiolla tulee weberiläisittäin olla monopoli legitiimin voiman käyttöön alueellaan turvallisuuden takaamiseksi, ja tätä varten sillä on oltava lainsäädäntöelin, poliisi, armeija ja oikeuslaitos. Nämä instituutiot tarvitsevat ainakin joitakin keinoja ihmisten edustamiseen, suojeluun ja konfliktien välittämiseen. Niiden pitää sisältää oikeusjärjestelmä, poliisi ja armeija suojelun vuoksi, ja jonkinlainen mekanismi varmistamaan kansalaisten edustus ja tuki hallinnolle ja hallinnalle. Tällä hetkellä pitkän sotajakson jälkeen suurin osa ihmisistä Afganistanissa pitää tärkeimpänä tavoitteenaan turvallisuutta kapinallisten, miliisin ja korruptoituneiden turvallisuusviranomaisien aiheuttamaa uhkaa vastaan (*security from* insurgents, militia and corrupt security officials). (Skinner 2008). Valtion ja hyvän hallinnon ja järjestyksen (state-building, good governance, order) aikaansaaminen on siten tärkeä tavoite, sekä valtion ja yhteiskunnan että ihmisten turvallisuuden vuoksi.

Valtio- ja hallintotieteissä ja sotatieteissä (siltä osin kuin kyse on valtiosta ja poliitikasta laajempänä viitekehyksenä) myös turvallisuuskäsitteistön kiinnittäminen tieteenalan johonkin traditioon on välttämätöntä. Koska kyseessä ovat lähitieteenalat, sotatieteen väitöskirjassa turvallisuuskäsite voi tulla kansainvälisten suhteiden käsitteistöstä (ks. esim. Valtonen 2010) mutta tällöin on tunnettava ainakin jossain määrin kyseisen tieteenalan eri koulukuntien välistä keskustelua ja asemoitava sitä suhteessa oman tutkimuksen käsitteisiin. Koulukuntaerot voivat olla varsin merkittäviä, kuten kansainvälisessä kansainvälisten suhteiden turvallisuustutkimuksessa konventionaalisten ja kriittisten koulukuntien välillä. Tieteenalojen sisäiset ja väliset debaattit ovat osa tieteen kehittymistä vuorovaikutuksen ja avoimuuden hengessä, kun niihin ei juututa eikä lukkiuduta.

Monitieteisyyden haasteellisuus piilee näin erityisesti käsitteiden käytössä. Niitä ei vakavasti otettavassa tieteellisessä tutkimuksessa voi ”shoppailla” ilman edes jonkinasteista perehtymistä siihen traditioon tai koulukuntaan, jolta käsite omaksutaan. Käsitteet latautuvat käytössä monilla merkityksillä, ja niiden genealogiaa voi olla vaikeata tutkia. Esimerkiksi poliisivaltio (Polizeistaat) oli alun perin positiivinen ja tarikoitti 1700-luvulla eräänlaista hyvinvointivaltiota, kun sen nykymerkitys on negatiivinen ja liittyy totalitaristiseen poliittiseen järjestelmään (Virta 1998, 13). Myös käsitteiden historiallinen painolasti voi olla eri maissa erilainen.³ Oma lukunsa ovat

3 Esimerkkejä löytyy paljon. Olen käyttänyt mm. Security -hakusanassa (The SAGE Dictionary of Criminology, 2006) esimerkkinä sitaattia Shakespearen Macbethistä: ”Turvallisuus on kuolevaisen pahin vihollinen” ja luennoilla esimerkkinä angloamerikkalaisen neighborhood watch -termin, ajattelutavan ja mallin voimakkaasta vastustuksesta sellaisissa Euroopan maissa kuin Itävalta.

vielä angloamerikkalaisen tutkimuksen englanninkieliset käsitteet, joille ei monissa muissa kielissä edes löydy eksaktia vastinetta.⁴

Vaikka arkikeskustelussa ja ehkä tieteessäkin ”*turvallisuuden traaginen ongelma on käsitteen alan holtiton laajeneminen, joka ei kuitenkaan ole mitenkään estettävissä*” (Airaksinen 2011, 23) ja turvallisuutta pidetään niin kiinteästi liberaalin järjestyksen (liberal order-building), valtion vallan ja liberaalin subjektiviteetin poliittisena teknologiana ja inhimillisen kokemuksen erottamattomana osana, että sitä ei voida analyttisesti erottaa (Neocleous 2008) niin yksittäisissä tutkimuksissa ja laajoissakin monitieteisissä tutkimusprojekteissa, samoin kuin kansainvälisissä ja kansallisissa strategioissa ja ohjelmissa, turvallisuus on aina kuitenkin määriteltävissä kyseisessä kontekstissa.

TURVALLISUUSHALLINNON TIEEELLISET JUURET: OPPI HYVÄSTÄ HALLINNOSTA JA JÄRJESTYKSESTÄ

Turvallisuuden voidaan katsoa olevan kaiken inhimillisen organisoitumisen ja yhteistyön peruste ja syy. Kautta aikojen ihmiset ovat tehneet yhteistyötä, muodostaneet liittoutumina ja organisoituneet elämän säilyttämisen varmistamiseksi. Kaupunki muureineen, valtio ja yhteiskunta ovat näitä organisoitumisen perusmuotoja. Laki ja oikeus, poliisi ja armeija, vakuutus ja sosiaaliturva ovat perinteisiä keinoja. Näin laajasti ja yleisellä tasolla tarkasteltuna turvallisuushallinto ja turvallisuuden hallinta soveltuvat hyvin niin valtion ulkoisen turvallisuuden ja puolustuksen kuin sisäisen turvallisuuden ja lainvalvonnankin tutkimuksen käsitteistöön ja terminologiaan. Turvallisuushallinnon tieteenalaidentiteetti (Tampereen yliopiston oppiaineena) perustuu valtio- ja hallintotieteelliseen traditioon.

Poliisi-sanana alkuperä on kreikan termissä *polis*; kaupunkiyhteisö ja politeia, valtio, valtiomuoto, hyvin järjestetty yhteiskunta. *Polizei* esiintyi saksalaisella kielialueella ensimmäisen kerran Wormsin valtiopäivillä 1521, kun Kaarle V pyysi säätyjä pohtimaan, kuinka säilytetään rauha, oikeus ja ”hyvä järjestys ja hallinto” eli Polizei. Termi tuli saksankieleen ranskan sanasta *polir*, joka tarkoitti hyvän järjestyksen ylläpitoa. 1600-luvun hallintoa koskenut keskeinen teoria oli oppi hyvin järjestetystä valtiosta (Wohlgeordnete Polizeistaat), ja vaikka tähän valtiotyyppiin sisältyikin poliisijärjestyksiä ja ankara rikoslainsäädäntö, se kääntyy suomeksi hyvin järjestetyksi hallintovaltioksi. Myös Ruotsissa käytettiin jo 1540-luvulla ilmausta ”hyvä järjestys eli hallinto”. Hyvin järjestettyä valtiota edelsi epäjärjestys, joten oppi valtiosta ei tarkoittanut vain hallinnon toimivuutta vaan myös epäjärjestyksen eliminoimista. Epäjärjestyttä aiheuttivat sekä lisääntynyt liikkuvuus (irtolaisuus, kerjäläiset, siirtotyöläiset) että talonpoikaiskapinat. Näin levottomuudet sekä jouduttivat modernin

⁴ Tästä esimerkkinä mm. koko ”policing”-terminologia suomeksi, koska kielestämme puuttuu poliisiverbi (to police).

valtion muodostumisprosessia että määräisivät sen sisältöä. (Virta 1998, 13-14, ks. myös Sinisalo 1972, 1-4).

Oikeusvaltiokehityksen myötä kansalaisten oikeudellista asemaa parannettiin mm. supistamalla poliisin toimialaa edelleen. Katsottiin, ettei ihmisten vapautta saanut rajoittaa pakolla heidän hyvinvointinsa edistämiseksi. Valtion toiminta tämän olotilan saavuttamiseksi oli kyllä edelleen poliisia – hyvän politiikan merkityksessä – mutta ilman pakkoa (*Wohlfahrtspolizei*). Pakon käyttö valtion sisäisen järjestyksen ylläpitämiseksi oli tarpeellista, ja tästä osasta hallintoa alettiin käyttää nimitystä *Sicherheitspolizei*. Kun poliisia lakkasi vähitellen olemasta hallinto laajassa mielessä, tehtävät alkoivat täsmentyä kohti sitä mitä nykyisin poliisin toimialaan kuuluu. (Sinisalo 1972, 3-4). Suomen autonomian aikaisen senaatin työnjaon kehitys noudatti samoja suuntaviivoja, joiden mukaan politiasta irtaantuivat vähitellen ulko- ja sotasasiat, oikeudenhoito ja valtiovarainhallinto. Jäljelle jäänyt politia supistui sisäasiain hallinnoksi. (Temmes 1994, 69). Myös Suomessa käytettiin politia (poliisi) –nimitystä alkujaan koko julkisesta toiminnasta yleensä ja 1800-luvun puoliväliin saakka sisäasiainhallinnosta. K.J.Ståhlberg määritteli kirjassaan Suomen hallinto-oikeus, Sisäasiain hallinto (1915) poliisin siten, että ”Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden voimassa pitämisellä eli poliisilla tarkoitetaan yhteiskuntaa ja yksityisiä uhkaavain vaarain torjumista valtion käsky- ja pakkovallan kautta.” (69).

Tieteenhistoriassa *Polizeiwissenschaft* kameraalitieteiden osa-alueena edusti 1700-luvun Saksassa eräänlaista valtio- ja hallinto-oppia, kun poliisilla tarkoitettiin koko hallintoa. Englanninkielisessä kirjallisuudessa *Polizei* kääntyi termiksi *policy*, joten mitään erillistä ”poliisitiedettä” ei syntynyt eikä katsottu mahdolliseksikaan, kuten 1843 saksankielestä ruotsinnettu *Statsvetenskapernas Ensyklopedi* toteaa: ”*Den såkallade polisvetenskapen kan icke innehålla något annat, än en vetenskaplig utveckling af de medel, genom hvilka polisförvaltningens systemål kunna upnås. Den är följaktligen polisförvaltningens politik och således icke någon selfständig disciplin, utan allenast en del af politiken öfverhufvud.*” (Bulau 1843, 55).

Turvallisuuden, turvallisuushallinnon ja turvallisuuden hallinnan tutkimuksen perustavanlaatuiset käsitteet valtio- ja hallintotieteissä ovat valtio, hallinto ja järjestyks. Yksilön turvallisuus on osa tätä kollektiivista – tai kollektiivin – turvallisuutta. Yksilö on turvallisuuden subjekti (toimija) ja objekti (kohde). Monissa strategioissa mainittu turvallisuuden tunne puolestaan on tieteenalaltaan enemmän psykologinen ja filosofinen kysymys, mutta tässä yhteydessä oletuksena on, että kun ihmiset aikojen alusta ovat tehneet yhteistyötä ja organisoituneet turvallisuuden vuoksi niin nämä organisaatiot ja järjestyksen käytännöt tuottavat turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Onko näin todella, jää empiiristen tutkimusten vastattavaksi. Hallinto, hallinta ja järjestys kuten politiikkakin ovat sekä paikallisia, kansallisia että globaaleja. Kansainväliset suhteet tai maailmanpolitiikka -tieteenalat tarkastelevat kansainvälistä ja globaalialla hallintoa ja hallintaa ja valtion ulkoisen turvallisuuden kysymyksiä. Sotakäsitteistö ja sotatieteiden teoreettinen perusta löytyvät nekin politiin

kan ja valtion käsitteistöstä ja teoreettisista juurista (Huhtinen 2005).

Turvallisuushallinto -oppiaine sijoittuu käsitteellisesti laajempaan turvallisuuden hallinnan (security governance) tutkimustraditioon. Turvallisuuden hallinnan elementit löytyvät esimerkiksi Johnstonin ja Shearingin määritelmästä: ”Turvallisuuden hallinta kattaa 1. ajattelun ja arvot, joihin se perustuu (mentalities); 2. rakenteet ja organisaatiot, jotka niitä toimeenpaneavat; 3. menetelmät, joilla ohjelmat käännetään toiminnaksi; ja 4. tuloksena olevan toiminnan, käytännöt ja vaikutukset. (Johnston & Shearing 2003, 7-8). Turvallisuushallinto on koulutuksen ja tutkimuksen näkökulmasta omanlaisensa ja erityinen siinä mielessä, että turvallisuus –etuliite kantaa ominaisuuksia, joita ei voida kytkeä pois päältä tai jättää huomiotta, kuten seuraavassa alaluvussa ilmenee. Valtio- ja hallintotieteissä kysymys on Max Weberin termein valtion legitimiistä yksinoikeudesta fyysisen väkivallan ja pakkovallan käyttöön (Vartola 2004, 32; Virta 2007, 10).

Empiirisessä turvallisuushallinnon, johtamisen ja organisaatioiden tutkimuksessa nämä ominaisuudet eivät välttämättä näy mitenkään, mutta ne ovat osa turvallisuushallinnon teoreettisista lähtökohdista muodostuvaa viitekehystä. Poliisin kaksoisrooli (preventiivinen ja repressiivinen voivat olla läsnä yhtä aikaa) aiheuttaa harvoin käytännön ongelmia poliisin ammatissa ja hallinnossa. Kun turvallisuus on myös sisäasiain hallinnon ja poliisin toiminnan, kuten puolustusvoimienkin, strategisena päämääränä ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden indikaattorina nykyisen ns. vaikuttavuuslähtöisen johtamisen mukaisesti, tutkijoille ja hallinnon kehittämistyöryhmille riittää haastetta tämän tavoitteen operationalisoimisessa, mittaamisproblematiikassa ja määrittelemisessä. (ks. esim. Virta 2005). Tässäkin mielessä turvallisuushallinnon tieteelliset juuret eli oppi hyvästä hallinnosta ja järjestyksestä näkyy niin opetuksessa kuin tutkimuksessa myös tänään.

Turvallisuuden hallinnan tutkimuksen kenttä on edellä mainitun Johnstonin ja Shearingin määritelmän mukaisesti varsin laaja. Turvallisuushallinto, eli rakenteet ja organisaatiot, strategiat ja johtaminen, muodostavat isohkon osan siitä. Koko 2000-luvun ajan kehitys on vienyt kohti yhä verkostomaisempaa turvallisuuden hallintaa. Terrorismi on vuodesta 2001 lähtien voimistanut tätä kehitystä, toiminut sen katalysaattorina. Verkostomaisen turvallisuudenhallinnan (nodal security governance) teoria on yksi tämän hetken käytetyimpiä kriminologian ja alan sosiologien piirissä. Hallintotieteen ja valtio-opin puolella on tutkittu politiikkaverkostoja (policy networks) ja erilaisia kumppanuuksia, mm. julkisen ja yksityisen (safety partnerships, public private partnerships) välillä (ks. esim. Virta 2002 a, b ja c, 2007 b, ja 2011).

Viranomaisyhteistyötä ja muuta monitoimijaista yhteistyötä voidaan tutkia verkostonäkökulmasta, ja erityisesti verkostojohtamisen kysymykset ovat yhä ajankohdaisempia (ks. esim. Valtonen 2010, Virta 2007, de Brujn ja ten Heuvelhof 2008, Drennan ja McConnell 2007). Verkostoteoriat, verkostototeoriat ja verkostojohtaminen ovat relevantteja näkökulmia myös eurooppalaisen siviilikriisinhallinnan ja

turvallisuusalan viranomaisten välisen yhteistyön tutkimuksessa, koska monet tärkeät strategiat esimerkiksi terrorismintorjunnassa sekä tehdään verkostojen toimesta erilaisissa löyhissä työryhmissä, task force’issa, että edellyttävät tiedonvaihtoon ja muihin yhteistyömuotoihin nimenomaan uusien verkostojen perustamista (ks. esim. Virta 2011). Globaaleissa turvallisuusverkostoissa (global security assemblages) myös yksityisen turvallisuussektorin, myös sotilaallisen, ja liiketoiminnan rooli on jopa niin merkittävä, että ne vaikuttavat valtiolliseen päätöksentekoon ja valtioiden turvallisuuteen, ja niillä on roolinsa myös sodissa (Abrahamsen ja Williams 2011).

TURVALLISUUDEN KÄSITTEISTÖ

”Turvallisuudesta puhuttaessa on usein ongelmana, ettei tunnisteta, millä kielellä keskustelua kulloinkin käydään – teknisellä, organisatoris-hallinnollisella, poliittisella, filosofisella vai uskonnollisella” (Toiskallio 2011, 41). Näiden kielten lisäksi turvallisuudesta puhutaan ja turvallisuutta tutkitaan eri tieteenaloilla tieteenalojen omilla kielillä. Turvallisuudesta on tullut metaviitekehys, joka ulottuu perinteisestä valtiollisesta turvallisuudesta kulttuuriseen turvallisuuskäsitykseen, ja sisältää myös sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin sekä modernin ekologisen ja teknologisen turvallisuuskäsityksen (näistä ks. Niemelä 2000). Turvallisuuden käsite, sen genealogia ja turvallisuuden ontologia ovat tutkimuskohteita itsessään. Turvallisuusterminologia ja sanasto puolestaan ovat muodostuneet aikojen kuluessa kielen, käytäntöjen, politiikkojen, teknologioiden, markkinoiden, hallinnon, tutkimuksen ja eri elämänalueiden kehityksessä.

Turvallisuuden määritelmä on aina suhteellinen ja kontekstisidonnainen, tieteenalan vakiintunut tai tieteenalan kehittämä turvallisuus. Turvallisuus-sana suomen kielellä sisältää sekä englanninkielisten sanojen *security* ja *safety* konnotaatiot (ks. esimerkkimääritelmä alla) että ranskankielisen *securité* ja saksankielisen *sicherheit* sanan edellisten lisäksi sisältämän ”varmuuden” (*certainty*). Esimerkkinä määritelmä, joka on Security -hakusanan alkukappale The SAGE Dictionary of Criminology –hakuteoksessa (2006):

”Security is the state of being secure, specifically freedom from fear, danger, risk, care, poverty or anxiety. Security also implies certainty. The roots of the term are in the Latin securitas/securus, derived from se (meaning without) cura (fear, anxiety, pains, worry.) Safety is closely related to security. Safety also means freedom from danger or risk. However, it has additional connotations which have more to do with physical conditions, e.g. freedom from injury, the safety of the body and of property. In this context certainty refers to certainty of order, assurance and predictability.” (Virta 2006, 371).

Vaikka määritelmä on kriminologian hakuteoksessa sen pohjana on valtio-opillinen, politologinen traditio. Tässä määritelmässä erityisesti viimeinen lause ja termin

varmuuteen ja järjestykseen viittaavat ulottuvuudet ovat myös sovellettavissa sotatieteelliseen turvallisuusproblematiikkaan. Inhimillinen turvallisuus –käsitteistö liittyy kansainvälisiin ohjelmiin ja tutkimukseen, yleensä kansainvälisten suhteiden, siviilikriisinhallinnan ja rauhantutkimuksen alueille. Toisaalta esimerkiksi kansallisen turvallisuuden (*national security*) käsitteen sisällöllinen muutos 2000-luvulla on ollut merkittävä; EU:n sisäisen turvallisuuden strategiasta ja eräiden jäsenmaiden kansallisen turvallisuuden strategioista tehdyn tutkimuksen mukaan ”kansallinen turvallisuus” on laajentunut käsittämään ulkoisen valtiollisen uhan lisäksi terrorismin, pandemiat, ilmastomuutoksen ja järjestäytyneen rikollisuuden uhat, sekä perinteisen sisäisen turvallisuuden teemoja. (Virta 2009). Suomessa mm. Yhteiskunnan turvallisuus -strategia (2010) ja Sisäisen turvallisuuden ohjelma (2008) sisältävät varsin paljon yhteneväistä turvallisuusterminologiaa ja retoriikkaa, ja uhat ovat molemmissa sekä globaaleja, eurooppalaisia että kotimaisia.

Turvallisuuden tutkimuksessa käsite on operationalisoitavissa ainoastaan tieteenalan, tutkimustradition ja eri lähestymistapojen (teoria, metodologia, koulukunnat) pohjalta. Turvallisuuksia on monia, ja määritelmiä ja termejä voidaan luokitella tieteenaloittain ja niitä voidaan tarkastella monesta näkökulmasta. Määritelmät ovat usein dikotomioita (kuten subjektiivinen / objektiivinen, ontologinen / materialistinen), toimijan tai kohteen mukaisia (mikä, minkä, kenen), vastakohtien kautta esitettyjä (uhka, riski, vaara, onnettomuus, katastrofi, turvattomuus) tai hallinnon ja politiikan funktionaalisia määritelmiä (sisäinen, ulkoinen, kansallinen, globaali turvallisuus). Turvallisuus voi olla myös arvo, perusoikeus, hyödyke, palvelu, sosiaalinen, poliittinen, taloudellinen, inhimillinen, yleinen, yksityinen, jne. Lisäksi tulevat kaikki etuliite-turvallisuudet kuten kyberturvallisuus, nanoturvallisuus, ympäristöturvallisuus, paloturvallisuus, energiaturvallisuus, työturvallisuus, liikenneturvallisuus, elintarviketurvallisuus jne. Turvallisuus ei ole sellainen yhteinen nimittäjä, jonka nimissä voitaisiin ajatella puhuttavan ”turvallisuustieteestä” tai turvallisuustutkimuksesta (yksikkömuodossa), mikä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö laaja-alainen monitieteinen turvallisuuden tutkimusohjelma olisi mahdollinen ja tarpeellinen.

PARADIGMOJEN MONINAISUUS JA MONITIETEISEN TURVALLISUUDEN-TUTKIMUKSEN HAASTEET

Yhteiskuntatieteille ominaista moniparadigmaattisuutta pidetään niiden pysyvänä tilana eikä niinkään ohimenevänä kehitysvaiheena. Kuhnilaisen paradigmakäsitteen mukaan paradigmalla tarkoitetaan tutkijoiden uskomuksia, jollakin tieteenalalla yleisesti hyväksytyjä tutkimustuloksia, tutkimuksen taustalla vaikuttavia filosofisia uskomuksia, jotka koskevat todellisuuden luonnetta ja sopivia tapoja saada siitä tietoa, sekä tiedollisia arvoja, jotka määrittävät, millaisia ominaisuuksia tieteelli-

sillä tutkimuksilla tulisi olla. (Rolin 2006, 13). Hallitsevat, vallitsevat ja kilpailevat paradigmat voivat rajoittaa tutkimusta, mutta monitieteisen tutkimuksen peruslähtökohtana on se, että paradigmojen moninaisuudelle tulee antaa tilaa ja että eri tieteenalojen paradigmat voivat olla hedelmällisiä tutkimuksen lähtökohtia myös toisilla tieteenaloilla. Monitieteisen tutkimuksen ideaali tavoite voikin olla vanhojen ja olemassa olevien paradigmojen uusiutuminen ja moniparadigmaattisuuden laajeneminen mahdollisesti yhteiskuntatieteiden, luonnontieteiden ja teknologian, humanististen ja monien muiden tieteenalojen välille.

Koska turvallisuuden ja turvallisuuskäsitteistön poliittinen ja muu painoarvo on omaa luokkaansa ja niiden merkitys ja valta tai vaikutusvalta on suuri (ks. esim. Bauman 2000, 35; Virta 2011, 189), monitieteiseltä turvallisuuden tutkimukselta voi odottaa myös vastuuta ja ehkä tavallistakin suurempaa huomiota tutkimusetiikkaan. Myös EU:n puiteohjelmien Security Research -rahoitushauissa tähän on kiinnitetty erityistä huomiota.

Valtio- ja hallintotieteissä juuri valtion ambivalentti rooli on otettava myös huomioon, vaikka siitä ei suoranaisesti seuraisikaan tutkimuseettisiä tai muitakaan ongelmia tutkimukselle. Valtio ja politiikka sotatieteidenkin peruskäsitteinä (ks. esim. Huhtinen 2005) ovat niin monenlaisilla keskenään ristiriitaisilla tulkinnoilla ja merkityksillä ladattuja ja eri paradigmoissa niin erilaisia, että niihin liittyvät turvallisuuskysymyksetkin ovat paitsi poliittisesti myös tieteellisessä tutkimuksessa sensitiivisiä. Siinä kun Clausewitzille sota on politiikan jatkamista toisin välinein, Foucaultille politiikka on sodan jatkamista toisin välinein (Hänninen 2010, 85). Myös politiikkakäsityksellä on näin ollen merkitystä analyysille. Turvallisuuden poliittinen paradoksi (Berki 1986, 29) perustuu politiikkakäsitykseen, jonka mukaan politiikassa on kyse vallan tavoittelusta, liittolaisista ja vihollisista (ks. esim. Mouffe 2005), ja siksi turvallisuushakuisia intressejä ei voida edistää tasapuolisesti. Vastakkainen politiikkakäsitys lähtee siitä, että politiikka tarkoittaa yhteisten asioiden hoitoa ja pyrkimystä parempaan maailmaan yhdessä muiden kanssa. Valtioon ja politiikkaan liittyvistä peruskäsitteistä yksi tärkeimpiä on legitimitetti, koska legitimitetti on valtion ja politiikan viimekätinen oikeutus (ks. esim. Beetham 1991).⁵

Turvallisuuskäsitteistön kehittämisen ja empiirisen monitieteisen tutkimuksen tarve kasvaa eksponentiaalisesti johtuen erityisesti teknologian nopeasta kehityksestä sivuvaikutuksineen. Yksi esimerkki on kyberturvallisuus, joka on noussut tärkeäksi alueeksi niin poliisikoulutuksessa⁶ kuin konkreettisesti yksilöturvallisuuden (esim. petos, identiteettivarkaus, lasten seksuaalinen hyväksikäyttö), valtioiden turvallisuuden ja yritysturvallisuuden alueilla. Kyberturvallisuus koskee koko globaalia järjestelmää. Sen suhteen on ryhdytty toimeen myös strategiatasolla. Esimerkiksi EU:n

5 Hyvässä hallinnossa ja järjestyksessä on nykypäivänä kyse myös niiden legitimiisyydestä, kuten esimerkiksi Afganistanissa ja Libyassa tällä hetkellä.

6 Artikkelin kirjoittaja osallistui kesäkuussa 2011 Madridissa CEPOL'in (EU Poliisiakatemia) Cyber Security konferenssiin, jossa pääpaino oli kyberrikollisuudessa ja sen torjumisessa.

uusi sisäisen turvallisuuden strategia (2011) sisältää useita lukuja kyberturvallisuuden kehittämistä.⁷ Myös Suomessa Yhteiskunnan turvallisuus –strategiaan (2010) sisältyy tavoite erillisen kyberturvallisuusstrategian tekemisestä.

Monitieteisen ja moniparadigmaattisen turvallisuuden tutkimuksen problematiikkaan kuuluu myös tutkimusmetodologiakysymys. Metodologiakysymys on tieteenala-kohtainen ja yleinen yhtä aikaa eikä kovin ongelmallinen tässä yhteydessä. Tutkimusmenetelmien ja lähestymistapojen kirjo on suuri. Erityisesti yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen kuuluu myös kriittinen tutkimusote. Kriittisen tutkimuksen traditio on pitkä. Englanninkielisen etymologian mukaan ”*criticism, crisis and critique relate to the Greek word krinein which is associated with images of judgement, but also with deciding, separating out, discerning, selecting, differentiating, sifting and so on*” (Pavlich 2000, 24). Kriittisellä tutkimuksella on historiassa ollut monenlaisia merkityksiä, joista ehkä emansipaatioon viittaavat ovat yleisimpiä. Kriittisellä tutkimuksella voi olla myös normatiivinen funktio, mikä ei tee tutkimuksesta vähemmän kriittistä tai huonompaa. (Virta 2009, 213.) Kriittisen tutkimuksen, kuten esimerkiksi kansainvälisten suhteiden Critical Security Studies –koulukunnan, merkitys on siinä, että se usein kyseenalaistaa vallitsevia ”totuuksia” ja haastaa vallitsevia paradigmoja. Monitieteisen turvallisuuden tutkimuksen teoreettiset, käsitteelliset ja metodologiset haasteet eivät ole mahdottomia voittaa ja ylittää, niiden kanssa voi hyvin elää ja rakentaa tutkimusprojekteja ja hankkeita, mutta se edellyttää tieteenalajärjestelmien madaltamista ja mielellään poistamista.

Legitimiteetti, hyvä hallinto ja järjestys, luottamus poliisiin, puolustusvoimiin ja oikeuslaitokseen, jopa turvallisuus ja turvallisuuden tunne ovat sinällään indikaattoreita siitä, mitä julkinen hallinto, viranomaiset ja viranomaisyhteistyö saavat aikaan, eli ne ovat osa julkisen sektorin tulosta: julkista arvoa (*public value*) (ks. esim. Moore 1995). Monitieteisen turvallisuuden tutkimuksen yhtenä tehtävänä voisi olla tämän julkisen arvon tuottamisen tavat, mitä ja miten paljon turvallisuuteen liittyvää julkista arvoa esimerkiksi kasvatus, kulttuuri, koulutus, viranomais- ja muu yhteistyö tuo, ja millaista se on luonteeltaan. Yksilöturvallisuus ja yksityinen turvasektori, teknologia, talous ja markkinat voivat liittyä tähän moniparadigmaattiseen problematiikkaan luontevasti, koska sikäli kun turvallisuutta pidetään yhteisenä hyvänä ja yksilön ”perusoikeutena” nämä kaikki tuottavat omalta osaltaan myös julkista arvoa. Jos ajatellaan esimerkiksi sitä, miten paljon ja millaista turvallisuutta poliisi tai puolustusvoimat, tai viranomaisyhteistyö, tuottaa pelkästään ehkäisemällä ja varautumalla, niin julkisen arvon indikaattorien kehittämiseksi voisi monitieteisellä turvallisuuden tutkimuksella olla paljonkin annettavaa.

7 Strategia on myös hyvä esimerkki siitä, miten strategian ”ala” on sisäinen turvallisuus, mutta uhat, joihin sillä pyritään vastaamaan ovat globaaleja. Strategian funktionaalisuus, se että sillä raamitetaan EU:n uutta sisäisen turvallisuuden ”ministeriötä” (COSI), kertoo myös EU:n kokonaisvaltaisemman turvallisuudenhallinnan rakentamisesta (vrt. EU-state-building).

Lähteet

- Abrahamsen, R. ja Williams, M.C. (2011). *Security Beyond the State. Private Security in International Politics*. Cambridge University Press. Cambridge.
- Airaksinen, T. (2011) Turvallisuudesta ja sodan etiikasta. Teoksessa Tuominen, J. (toim.) *Nuoret, arvot ja maanpuolustus. Maanpuolustuskorkeakoulun. Julk.sarja 2. Artikkelikokoelmat 6/2011*.
- Bauman, Z. (2000) *Social uses of law and order*. Teoksessa Garland, D. ja Sparks, R.(toim) *Criminology and Social Theory*. Oxford University Press. Oxford.
- Beetham, D. (1991) *The Legitimation of Power. Issues in Political Theory*. MacMillan. New Hampshire.
- Berki, R.N. (1986) *Security and Society*. Dent. London.
- Bulau, F. (1843) *Statsvetenskapernas encyklopedi*. N.M. Lindhs Boktryckeri. Örebro.
- Castel, R. (2007) *Sosiaalinen turvattomuus. Mitä on olla suojattu?* Kela. Helsinki.
- de Bruijn, H. ja ten Heuvelhof, E. (2008) *Management in Networks. On multi-actor decision making*. Routledge. New York.
- Drennan, L.T. ja McConnell, A. (2007) *Risk and Crisis Management in the Public Sector*. Routledge. New York.
- Hawkesworth, M.E. (1992) *Epistemology and Policy Analysis*. Teoksessa Dunn & Kelly toim. *Advances in Policy Studies since 1950*. Transaction Publishers. Lontoo.
- Hobbes, T. (1999) *Leviathan*. Suomennos Vastapaino, Tampere. (Alkuperäinen teos 1651)
- Ericson, R. (2007) *Crime in an Insecure World*. Polity Press. Cambridge.
- Huhtinen, A-M. (2005). *Sanasota. Johdatus sodan ja sodanjohtamisen filosofiaan*. Elan Vital. Haka-paino Oy. Helsinki.
- Hänninen, S. (2010). *Politiikka hallinnan analytiikassa*. Teoksessa Kaisto, M. ja Pyykkönen M. (toim.) *Hallintavalta. Sosiaalisen, politiikan ja talouden kysymyksiä*. Gaudeamus. Helsinki.
- Johnston, L. ja Shearing, C. (2003). *Governing Security*. Routledge. New York.
- Laitinen, K. (1999). *Turvallisuuden todellisuus ja problematiikka*. *Studia Politica Tamperensis*.No. 7. Tampere.
- Locke, J. (1995) *Tutkielma hallitusvallasta*. Suomennos Gaudeamus. Helsinki. (Alkuperäinen teos 1689)
- Moore, M. (1995) *Creating Public Value*. Harvard University Press. Cambridge.
- Mouffe, C. (2005). *On The Political*. Routledge. New York.
- Neocleous, M. (2008) *Critique of Security*. McGill-Queens University Press. Edinburg.
- Niemelä, P. (2000). *Turvallisuuden käsite ja tarkastelukehikko*. Teoksessa Niemelä, P. ja Lahikainen, A.-R. (toim.) *Inhimillinen turvallisuus*. Vastapaino. Tampere.
- Pavlich, G. (2000). *Critique and radical discourses on crime*. Ashgate, Dartmouth. Aldershot.
- Pulkkinen, T. (1989) *Valtio ja vapaus*. Tutkijaliitto. Jyväskylä.
- Rees, W. (2011). *The US-EU security relationship*. Palgrave Macmillan. Basingstoke.
- Rolin, K. (2006) *Voiko soveltava yhteiskuntatiede olla arvovapaata?* Teoksessa Rolin, Kakkuri-Knuuttila ja Henttonen toim. *Soveltava yhteiskuntatiede ja filosofia*. Gaudeamus. Helsinki.
- Sinisalo, K. (1972). *Poliisin toimivallan määräytyminen*. Lakimiesliiton kustannus. Vammala.
- Skinner, M. (2008) *Counterinsurgency and State Building: An Assessment of the Role of the Afghan National Police*. *Democracy and Security*, 4:3, 290–311.
- Ståhlberg, K.J. (1915). *Suomen hallinto-oikeus. Sisäasiain hallinto*. Otava. Helsinki.
- Temmes, M. (1994). *Eurooppalaiset esikuvamme. Uudistuvan hallintoajattelun lähteillä*. VapK.Helsinki.
- Toiskallio, J. (2011) *Ihmisen turvallisuudesta – ajattelun kehittelyä professori Timo Airaksisen alustuksen viritämänä*. Teoksessa J. Tuominen (toim). *Nuoret, arvot ja maanpuolustus. Maanpuolustuskorkeakoulu, Julk.sarja 2, artikkelikokoelmat 6/2011*.
- Valtonen, V. (2010). *Turvallisuustoimijoiden yhteistyö operatiivis-taktisesta näkökulmasta*. Maanpuo-

- lustuskorkeakoulu. Taktiikan laitos. Julk.sarja 1: No 3/2010. Helsinki.
- Vartola, J. (2004). Näkökulmia byrokraatiaan. Tampereen yliopisto. Juvenes Print. Tampere.
- Virta, S. (1998). Poliisi ja turvayhteiskunta. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 1. Edita. Helsinki. (Valtio-opin väitöskirja/ Tampereen yliopisto).
- Virta, S. (2002). Local Security Management. Policing Through Networks. Policing: An International Journal of Police Strategies and Management. Vol 25., Nr.1,s. 190–200.
- Virta, S. (2002 b). Local Security Networks. What do public police do? Teoksessa Van den Broeck, T. ja Eliaerts, N. (toim). Evaluating Community Policing. Politeia. Brysseli. s. 43–50.
- Virta, S. (2002 c) Poliisi, turvallisuusyhteistyö ja turvallisuusverkot. Tampereen yliopisto, turvallisuushallinnon julkaisuja. Juvenes Print. Tampere
- Virta, S. (2005). Tavoitteena turvallisuus. Poliisin strategisen johtamisen haasteita. Tampereen yliopisto, turvallisuushallinnon julkaisuja. Juvenes Print. Tampere.
- Virta, S. (2006). Security. Hakusana (1500 sanaa) teoksessa The SAGE Dictionary of Criminology. 2nd edition. SAGE. Lontoo. s. 371–373.
- Virta, S. (2007). Valtion vastuu ja tehtävät. Verotuksesta terrorismin torjuntaan. Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 5. Tampereen yliopisto. Juvenes Print. Tampere.
- Virta, S. (2007 b) Strateginen kumppanuus ja verkostajohtaminen poliisihallinnossa. Teoksessa Honkonen, R. ja Senvall, N. (toim.) Poliisin johtamista kehittämässä. Poliisiammattikorkeakoulu. Tampere. s.46–59.
- Virta, S. (2008). Toim. Policing meets new challenges. Preventing radicalization and recruitment. Tampereen yliopisto, Polamk ja CEPOL. Juvenes Print. Tampere.
- Virta, S. (2009). Strategioiden valta. Kriittisen strategiatutkimuksen näkökulmia. Teoksessa Haatainen, J., Keski-Petäjä, T. ja Vartola, J. (toim.) Muuttuva hallinto ei sammaloidu. Tampereen yliopisto. Juvenes Print. Tampere. s. 209–228.
- Virta, S. (2011). Re-building the EU. Governing through counter terrorism. Teoksessa Bajc, V. ja de Lint, W. (toim.) Security and Everyday Life. Routledge. New York. s.185–211.
- Virta, S. (2011 b). Future Preventive Policing. Teoksessa den Boer, M. ja Nogala, D. (toim) Future Policing in Europe—a shared agenda for research. OPOCE, The EU-series. Brysseli. (ilmestyy lokakuussa)
- Weber, M. (2009). Tiede ja politiikka. Kutsumus ja ammatti. Vastapaino. Tampere.

Strategia-asiakirjat

- EU Internal Security Strategy. Council of the European Union. Brussels 25.2.2010.
- Kansallinen turvallisuustutkimuksen strategia. Sektoritutkimuksen neuvottelukunnan Julkaisu 17-2009.
- Turvallinen elämä jokaiselle. Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Valtioneuvoston yleisistunto 8.5.2008. Sisäasiainministeriön julkaisu 16/2008.
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia. Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010. Puolustusministeriö. Vammalan kirjapaino. 2011.